

ҚазҰТЗУ ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК КАЗНИТУ

VESTNIK KazNRTU

№3 (127)

АДЫМАТЫ

2018

ИЮНЬ

Vishnyakova K.M., Bugubaeva G.O.	120
LOSE RADIOACTIVITY OF HONEY BEES.....	
Zhabagin D., Uskenbayeva R., Basir K.	
BLOCKCHAIN TECHNOLOGY AND ITS SECURITY ISSUES.....	123
Abdrakhmanov T., Khasenova G.	
INTERFACIAL PHENOMENA AND CONDITIONS AT THE BOUNDARY GAS/LIQUID DURING THE SIMULATION OF LIQUID FUELS FLOWS (PETROLEUM).....	128
Fedorov B.V., Korgasbekov D.R., Sharauova A.	
COMPARATIVE EVALUATION OF POWER COSTS WHILE DESTRUCTING THE WELL OF THE WELL WITH PDC PIECES AND SHARROWS.....	136
Muratbekova G. V., Aikinbaev A. A.	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INTERVAL REGULATION OF TRAFFIC TRAFFIC IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	140
Burlibayev A.Zh.	
VERIFICATION OF TECHNICAL SYSTEMS BY METHOD OF VERIFICATION OF THE MODEL.....	144
Tananova D.D., Magzom M.M.	
ABOUT SOME METHODS OF AUTHENTICATION IN INFORMATION SYSTEMS.....	146
Kuanyshbekov T.K., Tulegenova M.A., Guseinov N.R., Beall G., Ilyin A.M.	
SYNTHESIS OF GRAPHENE BY DIFFUSION METHOD ON NICKEL.....	152
Mamyrbayev O., Zhakupbekov T.	
ASSEMBLY OF BIOMECHANICAL PROSTHECTICS HAND PRINTED ON 3D PRINTER.....	158
Abdiakmetova Z.M., Nurmukhanova Zh.M., Makhambezhanov S.T.	
USE OF NEURAL NETWORKS FOR EARLY PRE-CLINICAL DIAGNOSTICS OF HEART DISEASES.....	164
Rakhmetulayeva S.B., Ashimbekova D.B., Nurgalym A.B., Kalapbergen M.M.	
DEVELOPMENT OF CORRECTION-DEVELOPING GAMES ON THE UNREAL ENGINE FOR THE CHILDREN WITH VIOLATION.....	168
Mussabayev R. R., Turdalykzy T.	
THE ISSUE, METHODS AND TECHNIQUES OF CLUSTER ANALYSIS.....	172
Maulenova N.U., Baymaxanov G.A., Danlybaeva A.K.	
ESSENCE AND DEVELOPMENT OF JAPANESE QUALITY MANAGEMENT.....	177
Kairbaeva A.E., Jingilbaev SS., Tlevlessova D.A., Vasilenko V.N.	
EXERGETIC ANALYSIS OF PRODUCTION TECHNOLOGY VEGETABLE OILS FROM MELON SEEDS.....	182
Nurbatyrav A.Sh., Alimbetova D.A., Ibrahimov M.K.	
GAS-SENSITIVE PROPERTIES OF SILICON NANOWIRES.....	191
Malikava F., Yakuifjiang Azati, Iskakova M.T.	
A FOUR PARAMETERS PHOTOVOLTAIC RENEWABLE ENERGY MODEL SIMULATION USING MATLAB SIMULINK.....	194
Abaidulinov B., Zhumanova G.S., Umbetbekov A.T.	
MODERN MEASURES TO IMPROVE ENVIRONMENTAL SAFETY IN THE INDUSTRIAL SECTOR.....	200
Alimkulova E., Akimbekov E., Zikirina A., Ibataev Zh., Mukushev B., Musataeva A., Shakerhan N., Mukhametkazin E.	
RESEARCH OF THE «BINARY STAR» SYSTEM THROUGH THE MATHCAD PACKAGE.....	205
Ignashova L.V., Zhukova T.A., Tenizbaev E. J.	
ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF MODERN ENCRYPTION STANDARDS.....	210
Turganbayeva A.R., Nurgazhykzy D.	
TRADITIONAL AND INNOVATIVE WEB DESIGN STYLES.....	217
Amanzholova S.T., Masalovich A.I., Akhmetova D.T.	
ANALYZE THE NEWS FEED USING THE AVALANCHE ONLINE APPLICATION.....	221
Kanaev A.T., Topolyansky P.A., Topolyansky A.P., Ermakov S.A., Blizhanov S.K., Reshotkina E.N.	
CERTIFICATION OF MATERIALS AND COATINGS BY TRIBOLOGICAL CHARACTERISTICS.....	228
Adilkhan T.Sh., Aldiyarov A.U., Kasymkhan A.B., Tokmoldin N.S., Utepov E.O.	
CONTROL OF MATERIALS FROM TRANSPORT POLLUTION ON THE BASIS OF THE ECOLOGICAL MANAGEMENT SYSTEM OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	236
Ibraeva G. M., Sukurov B.M., Aubakirova R. K., Mansurov Yu. N.	
TITANIUM ALUMINIDES FORMED IN DIFFUSION ZONE BETWEEN AI AND Ti.....	241
Sadiymukan A.B., Kalbayeva A.T., Usenova A.Zh., Kalbayeva A.T.	
AUTOMATION OF THE ACCOUNTING SYSTEM AS A BASIS OF EFFICIENCY OF ENTERPRISE COMMERCIAL ACTIVITY.....	247

• Техникалық ғылымдар

- [12] Журавлева, Ю. И. Распознавание. Математические методы. Программная система. Практические применения / И.Ю. Журавлев, В.В. Рязанов, О.В. Сенько. – М.: ФАЗИС, 2006. – 176 с.
- [13] 13. Орехов Н. А. Математические методы и модели в экономике. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2904. - 302 с.
- [14] 14. Гранберг А. Г. Статистическое моделирование и прогнозирование. - М.: 15. Финансы и статистика, 1990. - 383 с.
- [15] 16. www.nickartsph.ru
- [16] 17. www.cyberleninka.ru

Мусабаев Р.Р., Тұрдалиқызы Т.

Сущность, методы и методики кластерного анализа

Резюме: На сегодняшний день кластерный анализ является динамично развивающейся сферой. Поскольку, кластерный анализ имеет более ста алгоритмов, он обладает преимуществом проводить анализы во многих областях науки. Он также применяется в медицине, в сфере экономики и др. В данный момент, показывая быстрые и более точные результаты, кластеризация еще больше расширяет область своего применения в современной жизни.

Ключевые слова: кластерный анализ, алгоритмы, медицина, экономика.

Mussabayev R. R., Turdalykyzy T.

The issue, methods and techniques of cluster analysis

Summary: To date, cluster analysis is a dynamically developing field. Since cluster analysis has more than a hundred algorithms, it has the advantage of conducting analyzes in many fields of science. It is also used in medicine, in economics, etc. At the moment, showing quick and more accurate results, clustering further widens the field of application in modern life.

УДК 622.276.72

N.U. Maulenova, G.A. Baymahanov, A.K. Danlybaeva

(al- Farabi Kazakh National University, Physics and Technology Faculty, Almaty, Kazakhstan.
E-mail: maulenova_nurilya@mail.ru)

ESSENCE AND DEVELOPMENT OF JAPANESE QUALITY MANAGEMENT

Abstract. In this article, the main stages of improving the quality management in Japan are analyzed. Quality management is considered as a process, the core of which is the quality of products, including the implementation of the principle of the participation of all personnel in the quality management system. Thus, the introduction and development of QMS contributes to the fact that enterprises will always be at the height of a competitive market.

Keywords: total quality management, quality management, model.

Н.У. Мауленова, Г.А. Байманов, А.К. Данлыбаева

(Аль-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті,
Алматы, Қазақстан Республикасы,
Е-майл: maulenova_nurilya@mail.ru)

ЖАПОНДЫҚ САПА БАСКАРУДЫҢ МӘНІ ЖӘНЕ ОНЫҢ ДАМУЫ

Андратина. Осы макалада Жапониядеги сапа басқару жүйесінде барлық қызметкерлерді катыстыру принципі іске асыра отырып, сапа басқару ядросы оның сапасы болып табылатын процесстен ретінде қарастырылады. Осылайша, СМК инту және оның дамыту, көспөрүншілік зорлық босекеге кабілетті болып, нарықтың біліктігінде болуына ықпал етеді.

Түйін сөздер: жалпы сапа менеджменті, сапаны басқару, модель.

Егер соғысқа дейінгі кезеңде Жапонияда болған сі манызды оқиғалардың бірінде, сапа басқарудың жетілдірүне байланысты, 1921 жылда техникалық стандарттарды орнатуды жатқызуға болса, онда согыстын кейінгі кезеңде олардың айтарлықтай әр түрлөрі болды. Үакытты ескере отырып, Жапонияда сапаны басқаруға байланысты процестерді талдау кезінде адептте үш кезеңді белшіл алды:

• Технические науки

Бірінші кезең 40 және 30-шы жылдардандағы сініші жартысын қамтиды. 1945 жылы үкімстің бастасымен және іскерлік топтардың колдауымен Жапон Стандарттау Ассоциациясы құрылды - енергетик стандарттау және оның сапасын жасауды мәселелерімен айналысадын көзмәдің үйім. 1946 жылы жапон галымдармен инженерлер одагы құрылды, оның шенберінде 1949 жылдан бастап сапаны бакылау жениндегі зерттеу тобы жұмыс істейді. 1949 жылы қасіподак пен бірлестік, оныңдердің сапасын бакылау мәселелері бойынша бірката курстар мен семинарлар ұйымдастырыды. 1950 жылы ага менеджерлер үшін дәрістер сериясы ұйымдастырылды. Дәрістерді сапаны бакылаудың статистикалық адістерінегін калаудылардың бірі американцы Э. Деминг оқыды.

Осы жылы Жапондық сертификаттық таңба сингтілді. 1951 жылы статистикалық бакылау адістерін көлдануда ең жогары табыска кол жеткізген компаниялар үшін Э. Деминг атындағы жылдық сыйакысы ұйымдастырылды. Оның мәртебесін сол уақыттан бастап, ал күнге дейін ете жогары болып санаалады. Осы 1951 жылы сапаны бакылау бойынша, жыл саймының ұлттық конференциялардың еткізу тәжірибелеге сингтілді. 1954 жылы Жапонияда сапа менеджменті мәселелері бойынша дәрі окуя Америка Кұрама Штаттарының тегі бір ірі маманы Дж. Жуараш шакырылды. Осы дәріңе циклдерінен бастап, сапаны басқару адістерінде букаралық оқыту басталды. Осы дәрістер арасында сапа қамтамасыздандыруға жапондық жынтуа ерекше сипатта болды. 1959 жылдан бастап жыл саймының сапа айлары мен конкурстар откізілді, бул конкурстар оның сапасын жасаудың ерекшелігі - жеткізген компаниялар мен жеке тұлғаларды ынталандыруды көздейді. Бір айдың ішінде келесі манызды іс-шаралар, сапаны бакылау бойынша ұлттық конференция, компаниялардың басқаруға арналған жеке конференциялар (1963 жылдан бастап), шеберлер мен бригадалардың арналған семинарлар (1962 жылдан бастап) және сапа үйрмелерін мүшелерлік арналған (1963 жылдан бастап) семинарлар ұйымдастырылды.

50-шы жылдардың шеттеге пайдаланылатын статистикалық сапаны бакылаудың негізгі адістері мен күралдарын, жогары орталықты компания басшыларына, соңдай-ақ инженерлік-техникалық қызметкерлерді тәншытура басты назар аударылды. Бұл кезеңдің ең манызды ерекшелігі - мемлекеттік белсенді көлдануда болды. Осы жылдар штандарда бірнеше мемлекеттік саясаттың негіздері, соның шілде мамандардың даярлау мен бакылауды ұйымдастыру, ұлттық жапон білім беру байдарламаларын және стандарттаудың мемлекеттік жүйесін сингті, катар, экспорттың бакылауды жүрге асыру жұмыстары әзірленді. Нәтижесінде, 80-ші жылдардың басында, сапа менеджменті бойынша жеткіші жапондық маман К.Исикаваның айтуыша, кейір кәсіпорындарда барлық проблемалардың 95% -ын анықтауга және шешүте мүмкіндік беретін статистикалық бакылаудың жеті негізгі адіс турали айтуға болады. Бұл адісті барлық қызметкерлер қазір пайдалану көркегін біледі. Керек болса, президенттен қаралып қызметкере дейін. Жоғарыда айтылған адістерге мыналар жатады: Парето адісі, себеп-салдар диаграммалары, гистограммалар, басқару диаграммалары, шашыранқы диаграммалар, бакылау изтижелерінің кестелері және тегі басқа статистикалық адістер. Технологиялық ұдерістердің реттеудін статистикалық адістері барлық сайның көзінен тарағын, бакылау шекараларын анықтауда катысты жапондық ерекшеліктерге не болады.

АҚШ-та ең бастысы, сипаттамалардың рұқсат стілгін (статистикалық түрде есептеген) пайдалызы, рұқсат стілгін шектерге түсін көмітамасын сту болып табылады. Жапондық компанияларда техникалық процестердің реттеу олардың си улкен тұрақтылығының көмітамасын стуға бағытталған, осыған байланысты сипаттамалардың шашыраудың «қулау» барынша азайтылып, басым көпшілігін номинал мәнде максимал жеткізу болды. Осылай байланысты реттеу (бакылау шекаралары) шектері алдекайда катаң. Техникалық ұдерістердің мүндай бакылаудың үнемі болды. Осылайша, 1980-ші жылдардың сонында Sony теледидарын жөндеуте байланысты шығындардың жынытқ өртшаш Сони-Диего көлесындағы компанияның финальдағы ондірілген теледидарлық мониторды жөндеудегі үкес шығындардан үш ессе аз болды.

Сапа менеджменті жүйесінің дамуынан екінші сатысы 60-жылдарға келеді. Осы жылдардың ұлттық тұжырымдағы іске асырыла бастады: «саны ондірістен басталады, ол ондірісті процессінде құрылды және сакталады». Бұл тұжырымда 1949 жылы ұсынылғанын карамастан, фирмалардың басшыларын артүрлі бакылаута, инспекцияларда және тексеру арқылы көмітамасын сүйенбестен, сапасын жасауды мәселесінде басшылардың назарын ондіріске бұрута 10 жыл жағет болды.

Үшінші кезең 70-80-ші жылдардың қамтиды. 70-ші жылы статистикалық сапа басқару жүйесінен, (TQM) тогалдырылған сапа басқару жүйесіне штудий объектіті шарттарды дайындалды. Тогалдырылған сапа менеджменті келесі негізгі ерекшеліктерінде: сапаны тексеру арқылы көмітамасын сту етүе болмайды, яғни техникалық бакылау функциясын колдану арқылы көмітамасын стілмейді, ол онимге және оның тұжырымдағылардың дамуының бірінші сатысынан ендірілуі керек. Оның сапасынан

• Техникалық ғылымдар

байланысты мәселелердің тек 15-20%-ы өндіріс процестерін тікелей орындаушылардың кінасинан туындауды, ал 80-85% басқару жүйелерінің кінасана туындауды. Яғни, осы ережелер жұмыс істеуі жөнінің жауапкершілігіндегі. Осы проблемаларды шешу «өргөтінде шаралары» немесе, бір мақсатқа бағытталған түзетулерді талап етеді.

Онім сапасы қасішорынның барлық өндірістің және шаруашылық қызметтердің кальшасады және барлық қызметкерлер тек осы міндетке жауап берсе ғана камтамасыз етілу мүмкін. Басқару белсенділек болуын үтпіл, ол оптимдерге емес, бақылау процестеріне көбірек бағытталған болуы тиіс. 70-ші жылдардың сонында Жапония енеркесінде үлкен жетекстік көз жеткізе отырып, автомобильдер, теледидар, бейне және дыбыстық жабдықтар, фотокопірү, фото және кино жабдықтары, интегралды схемалар, тұтыну электроникасы сияқты тауарлар сапасының әлемдік конфабашысы болды.

АКШ-тың енеркесін тәжірибелерін пайдалана отырып, жапон мамандары сапа менеджмент жүйесін дамытуға бірқатар негізгі толықтырулар енгізді, олар мыналарды камтиды: тұтынушылардың отишиштерін зерттеу бойынша дайекті, тұрақты, жұмыстар тұратын тұтынушылық тобын құру; өндірістік циклдің барлық кезеңдерінде, осире өндіріс процессинің сатысында өнимді сапасын жаксарту жөніндегі жұмысты үйімдастыру; компоненттердің сапасын жоғарылату және өндірістік шығындардың азайту үшін тұтынушылармен ұзак мерзімді серікестік карым-катаңас орнату; сапа менеджменті жүйесіне барлық қызметкерлердің катысу принципін енгізу. Онім сапасын басқару қызметкердің сапасы мен оның өмірінің сапасымен үзілік карым-катаңаста қарастырылады, осынан сәйкес фирмалар мақсатты түрле кадрларды даярлау меп тәрбиелеуге қатысады. Әр компания озінің оқыту және білім беру жүйесін жасайды, ал сапа менеджменті озінің сапасы болып табылатын процесс ретінде қарастырылды. Эрбір қызметкер - жұмыскерден менеджері с дейін - осы жұмысқа белсенді катысуы керек. Барлық қызметкерлердің, оның шілдесі қызметкерлердің интелектуалдық азасын барынша пайдалану, сапа шеңберлерінің қызметтің үйімдастырула корініс табады.

Мұндай топтардың негізгі мақсаты өндірістің белгілі бір сапасында жағдайда ұжымдық талдауды және сапаны жаксарту, өндірістің жетекшіліктерін бойынша ұсыныстауды ұсыну болып табылады. Ал, мұндай топтардың құрулышы мақсаты - олардың мүшелерінің жаңа білімін алу. Жоғары сапалы өнимді жасау, өндіру және тиімді пайдаланудың алдыңғы катарлы адістерін қызметкерлердің барлық санаттарын оқыту мен оқытуудың тиімді жүйесін үйімдастыру болып табылады.

Сапалы өнимді насиҳаттаудың көздеуі, ай сайнаны сапалы айларды өткізу және шеберлер мен мастерлерге арналған конференцияларды көніпен дамыту, өним сапасын арттыруды мемлекеттік реттеу, мемлекеттік салага, оның шілдесі сертификаттаудан міндетті түрде шыгарылыштың өним сапасына бақылау жасауы және жоғары автоматтандырылған технологиялардың процестердегі өндірістік көзінен өткізу болып табылады. Жапондардың жұмыс орнында жұмысты үйімдастыруға ерекше және елеулі көзқарасы: жапондық сөздердің алғашкы әрітері бойынша 5 «С» қагидатын іске асыруға негізделген. 5 «С» қагидатының мағынасы мынадай: «сейри» - үйім; «сейтоп» - үкіптылығы; «сейсо» - тазалық; «сейкету» - таза болу; «сейсүке» - тәртіптілік; (1-сурет Жапондық 5 С қагидаты). Атап айтканда, тазалықтың сактау тек кана арнаңы қызметкерлердің ғана емес, сондай-ақ барлық қызметкерлер мен шеберлердің жауапкершілігі болып табылады. Шеберлердің полды сұрткені, таңқаларлықтай не месе зерттеп тиіс көрініштің орнынан сапасын жаксарту ғана емес, сонымен катар сәбек моралын жаксарту үшін де маңызды. Сондай-ақ, жұмыс орнынан мынадай талаптар койылады: Жұмыс істейтін жабдықты профилактикалық қызмет көрсету қызметкерлерінің міндеттеріне енгізу. 2-апталық өндірістік жоспарларға катан үстелу. Канбан жүйелерін пайдалану және дәл уакытындаған. Қызметкерлерге сапаны бақылауды алдың-ала орындау күккүштің беру, өз ескертурелін кез келген билік деңгейнде жеткізу, орталықтандыру (мысалы, корпоративті сапа комитеттерін құру арқылы) және т.б. орталықтандырудың сапалы менеджментінде пайдалану.

Осы 5 С қагидаты сияқты, Жапондық қәсіпорындарды («бес ноль» деп аталатын) сапаландыруға катысу мүмкіндігін беретін бағдарлама жасалынған. Ол мынадай қысқаша ережелерден тұрады:

- акаудың пайда болуына жол бермеу;
- акауды бар оптимді келесі кезеңге откізу;
- акауды бар өнимді алдыңын кезеңсін бақылашмау;
- технологиялар режимді өзгерту;
- катерлердің кайталамау.

Бұл ережелер өнимді дайындау мен өнимді өндіру кезеңдерінде белшектенін эрбір жұмысшыға жеткізілген. Осыған орай, Жапониядегі салага катысты ең басты мәселелердің білай болуға болады:

- Басқару мен техника саласындағы ғылыми жаңалықтарды көніпен қолдану.

• Технические науки

-Басқару және саралтау мен өнимді бақылаудың жонары тесін сіде компьютерлендірді.

-Адам мүмкіншіліктегін жонары дынгайде колдану. Жапонияның сапа басқару жүйесінің жонары дәрежеде колданылуы да, Жапондық қагидаттардың аркасында және бұл қагидаттар үйім жұмысшыларына бағытталған болып табылады.

1-сурет
Жапондық 5 С қагидаты

Корытындылай келес, СМЖ-ін қасіпорынга синзу әрдайым бөсекелес нарыктын бінкіл інде болуына ықтап етеді деген тұжырым жасауда болады. Жапондық тауарларың жонары сапасы кобінесе Жапонияның «ғая мәдениеттімсі» қамтамасын етіледі, яғни ақауды өнимді шыгару үшін барлық есептелец.

Жапондық автомобилдер, теледидарлар, интегралды схемалар және басқа да өнімдердің ақаудың деңгейі мен жиілігін аргын віндердің қаранданда он ессе аз. Бұл скі тұжырымдаманын салыстыру американдық конпиргилардан «алысты болжай алмайтындығын» корсетеді. (1-кесте). Екі түрлі сапа тұжырымдамасын салыстырмалы бағалау. Мысалы, сапаны жаксарту үшін өндірістік жүйені немесе өндірістік жағдайда қайта қорыту, өндірістік шығындардың қысқа мерзімді осуіне әкелі, бірак ұзак мерзімді перспективада, көрінішке, олардың азайтады.

Жапондық модельмен жұмыс істейтін үйімдар мен Америкалық модельмен жұмыс істейтін үйімдар, скі түрлі бағытта жасайды және жұмыс туралы скі түрлі қозғаласта. Американдық модельдің негізі басқарудың катал өнерхиясы, шешім қабылдаудың жылдамын пен дараңызыру, жетекстік байланыс пен бағынышты, қысқа мерзімді жұмыспен қамтамасыз ету, сондай-ақ қызметкердің материалдық қынталандыру және өткөзегүйде арасындағы катан формальды карым-катаңастардың жұмыс істейтін жағдайы профилактикалық қызмет көрсету қызметкерлерінің міндеттеріне енгізу. 2-апталық өндірістік жоспарларға катан үстелу. Канбан жүйелерін пайдалану және дәл уакытындаған. Қызметкерлерге сапаны бақылауды алдың-ала орындау күккүштің беру, өз ескертурелін кез келген билік деңгейнде жеткізу, орталықтандыру (мысалы, корпоративті сапа комитеттерін құру арқылы) және т.б. орталықтандырудың сапалы менеджментінде пайдалану.

1-кесте. Екі түрлі сапа тұжырымдамасын салыстырмалы бағалау

Сапа тұжырымдамалары	
Америкалық модель	Жапондық модель
1. Жоғары сапа жоғары шығындарға тен	1. Жоғары сапа темен шығындарға тен
2. Негұрлым жоғары сапа неғұрлым томен өнимділікке тен	2. Негұрлым жоғары сапа, неғұрлым жоғары өнимділікке тен
3. Сапаны бақылау сапаны бақылау инспекторының колында	3. Жоғары сапаға қызметкерлердің үжымы жауапты

• Техникалық ғылымдар

Кестенік жалғасы

4. Улкен еңімдерді оңдру төмсін шығындарға тен	4. Кішігірім еңімдерді оңдру шығындарды томиспес-теді
5. Енбек оңімділігі, бірнеші топ сибсеккорлықты об-ластиратын адамдар жөне сәнішті топ оңцерстін адам-дарга бағынанысты сибек оңімділігі артады	5. Барлық қызметкерлер ойлауды көрсек: ойлауды жу-мысқор ол, табыстың оңімді болуына ықпалын тигі-зеді
6. Шығындарда, санада және жеткізуде еркапан ины-тындар бар	6. Шығындарды, санауда және жеткізуде еніккапан шығындар болмайды
	7. Автоматтандыру сибек шығындарын азайтады жа-не ендіріс кемпіліктерін жөнди
	8. Жоғары сана тұтынушылық сенімін үзак уақытка скекніне кепілдік береді
	9. Төмен сана артық шығындарға тен, ал артық шы-ғындар жаман

2- кесте. Топтарлың мәртебесінің негізгі сипаттамаларын салыстыру

Жапон тобының мәртебесінің иегізгі сипаттамасы	Америка тобының мәртебесінің иегізгі сипаттамасы
Топта жұмыс істүе иегізгі мақсат	Топта жұмыс істеге иегізгі қызмет
Омір салыны	Рационализациялануға биыкт
Табиги олш үстәу	Олш үстәудің кадағалау
Әдәт	Саналың
Белсенділік	Онімделік
Сана немесе жақсы жасау тәсілі	Ар шынырак жасау тәсілі

Жапондык модельдің тағы бір ерекшеліктерінің бірі, Жапондыктар Батыс елдері күрган си-
тимді басқару үйімдарын колдана алды. Оларды үлтткы ерекшеліктерге бейімдеп, олардың кунды-
лықтарын сактап, экономикалық ойлаудын ерекше стилін қалыптастыруға улес косып, жапон менед-
жерлері бүкіл алемде танылған іскерлік үйім құрудын көремет адісін жасады. Жапондык басқару
модельді «біз баріміз бір отбасыбыз» ережесі жүмыс істейді. Мұмкін болғанда табыстың күнініңарының
бір, балқым, осындай фирмаларда откізілген сошниологиялық зерттеулермен расталады. Үйімдесте-
рунылар езін-өзі ынталандыру және езін-өзі ынталандыру жаддайын жасаута тырысады. Команда
үшін максат койылуы керек және оған бері ұйымдаскан түрде катысуга ұтылады. «Кеcін» сезі жү-
масын емес, омір суру жолымен анықталады. Мұмкін, бул жапон басқару модельдің кемпіліктері,
бірақ мұндағы экономикалық схеманы пайдаланудың енімшілік жокса шығару мүмкін емес.

Жапон менеджменттің олған ментеру - тар мамандандырудан бас тарту, кызметкердің змебап дамуы және осындаи дамудын ішкітес жұмысмен камтылуы. Фирмадағы кызметкерлердин (ротациялануы) айналуы, жұмыс барсында оқыту және 1.б. тек табыска жетуді ғана сөз, кем деңгендеге, бар болуды қалайтын әр фирма үшін кижет. Жапон менеджменттің тары бір манызын ерекшелігі - омір бойы оқытудан түжірымдамасы болып табылады. Жапондықтар үздіксіз білім беру дагылышын үнемі жеткіздіреді деген сенимде. Үздіксіз білім алу арқылы әрбір адам өз жұмысының тимділігін артыра алады. Бул өзін-озі дамытуға итермелейді және кол жеткізілген нағижеңдер, адамның моральды қанияттатынчына алын келеді.

Екінші жағынан, оқытулың максаты - ең жауапты жұмысқа дайындаудың және кызметті бой-
машы ата жылжытуға дайындық. Бірак, басқарудың батыстық қозқарасынан айырмашылығы, Жапо-
ния жашпай ендірісті жаксарту үшін кез-келген материалдық пайда күштесен өз міндеттіне ерекше
мен береді. Жапондиктар шеберліктер жетілдіру, адамға үлкен рахат сыйлау және көзтеппіне сепімді. Бу-
гінің таңда сана менеджментті туралы сапалы білім беруді қамтамасыз сту туралы жиңілтаялады, ал
сапалы басқару туралы сирек айтылада. Бірак қамтамасыз сту және басқару - бұл бірдей емес. Ша-
масы, көлескікті басқару басты екінші сенімдіш артылуы, сондай- ақ, белгілі бір бағытта сапалы
және үақытлы олгеруіне де сепімділік туды. Бірак бұл сапалы басқару механизмдері мен техноло-
гиияларын көрдүү көздейді. Бүгін біз осы маселені кешендең шешуш жолында алғашки қалым жасаймыз.
Болашақ бүтіншін басталады. Болашаққа деген көзтапты оның корінпеккілігіне және түсінігіне тауелді.
Білім беру сапасының проблемасы түнгілікті шешімдейді. Еділнә алеуметтік-экономикалық тапыра-
ттындағы анықталған білім берудің дамытудың арбір көзенде жана жағдайлар, мұмкіндіктер

• Технические науки

мен қажеттіліктер пайда болады. Алайда, сапа критерийлері озгеріп отыруда, сапа басқару мәселесі курделенсөн түсусде, бұл мәселеңін зерттеу және шешу қажет.

Жапон университеттерінің пайда болу месінің тарихы талдаудың сүйене отырып, казакстандық білім беру жүйесіндегі халықаралық академиялық және студенттік ұтқырлықтың ынталандыру көзет, сондай-ақ Жапонияның СМЖ саласында тәжірибелі нағыздаулардың үлттық жогары білім беру жүйесінің дамыту бойынша үсінсыздардың жыныштығын колдануның үсінсыздары.

ЭДЕБИЕТТЕР

- [1] Гицкин В.И. Управление качеством продукции: Учебн. пособие. – Ростов н/Д; Феникс, 2000.
 - [2] Исиака Каору Японские методы управления качеством. – М.:Издательство «Экономика» 1988.
 - [3] Лебедева И.М. Японский экономический феномен: роль государства// Проблемы теории и практики управления. – 1995. - №1.
 - [4] Алексина О.Ф. История менеджмента. Учебное пособие. Н.Новгород: Изд-во ННГУ, 2005.
 - [5] Володина А.С. Сравнительная характеристика японского, американского и европейского менеджмента // Монодийский учёный. – 2010. – №1-2. Т. 1. – С. 173-180.
 - [6] Коню Т. Стратегия и структура японских предприятий. – М., 1987.
 - [7] Попов А.В. Теория и организация американского менеджмента. – М., 1991.
 - [8] Удалов Ф.Е., Удалов О.Ф., Алексина О.Ф. Менеджмент: американский и японский подходы. Учебное пособие. Н.Новгород: Изд-во ННГУ, 1999. – 53 с.
 - [9] Мишин В.М. Управление качеством: Учебное пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000-303с.
 - [10] Робертсон А. Управление качеством/Пер. С англ. – М.:Прогресс, 1974-253с.
 - [11] Управление качеством: Учебник для вузов/Под ред. С.Д. Ильинской . – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1999-242с.
 - [12] Погожев И.Б., Сульговар Р.Х. Обобщенные показатели качества при управлении предприятиям. – М.: Стандарты и качество, 1973-235с.
 - [13] Аширов Д.А., Егоров А.С., «Управление карьерой в организации», М, 2006.
 - [14] Друкер П., «Практика менеджмента», Перевод на русский язык, издание на русском языке, оформление. ООО «Маш, Иванов и Фербер», 2015- 620с.
 - [15] Друкер П., «Менеджмент: Вызовы XXI века», 2012- 256 с.
 - [16] The Japan Economic Journal. Tokyo : Kihon keizai shimbun, 04.09.1992

Мауденова Н.У., Баймаханов Г.А., Лантыбасова А.К.

Сущность и развитие японского управления качеством

Резюме. В данной статье анализируются основные этапы улучшения управления качеством в Японии. Управление качеством рассматривается как процесс, ядром которого является качество продукции, включая реализация принципов участия всего персонала в системе управления качеством. Таким образом, внедрение и развитие СМК способствует к тому, что предприятие всегда будет на высоте конкурентного рынка.

ключевые слова: тоталитарное управление качеством, управление качеством, модель

X/HK 631 979 6 06-631 53 027

A.F. Kairbaeva, S.S. Jingilbaev, D.A. Tleylessova, V.N. Vasilenko

Almaty Technological University, Almaty, ul. Almaty, Kazakhstan

Voronezh State University of Engineering Technologies, Voronezh, Russia wika.lou@vntuex.kz

EXERGETIC ANALYSIS OF PRODUCTION TECHNOLOGY VEGETABLE OILS FROM MELON SEEDS

Abstract It is established that the processes of vegetable oil extraction are energy-intensive. It is thermodynamically considered that any energy-intensive process leads to degradation of the most useful part of the energy available for production. This study uses literary values to compare the efficiency and degradation of useful energy in oil. The task of exergetic analysis is to evaluate the degree of thermodynamic perfection of the system as a whole and to identify the stages on which there are the main exergy losses.

The exergy efficiency of the claimed technology is 6.35%, which is 1.31% higher than using the prototype technology.

Keywords: exergy, method of a cold pressing, melon seeds